

**TERGOV HIBSXONALARINING TARTIBOT BO'LMIDA QO'RIQLASH
VA NAZORATNI TASHKIL ETISHDA RAQAMLI
TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH**

Rahmonova O'g'iloy Ulug'bek qizi

IIV Akademiyasi 226-o'quv guruhi kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20496688>

Annotatsiya: Ushbu maqolada tergov hibsxonalari (SIZO) tartibot bo'limi faoliyatini takomillashtirish, saqlanayotgan shaxslarni qo'riqlash va xavfsizlikni ta'minlash jarayonlariga zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etishning ilmiy-amaliy ahamiyati tahlil qilingan. Muassasa ichki tartib-qoidalariga rioya etilishini ta'minlashda "aqlli" videokuzatuv, biometrik identifikatsiya va sun'iy intellektga asoslangan nazorat tizimlaridan foydalanish orqali qochish, taqiqlangan ashyolarni olib kirish hamda boshqa favqulodda holatlarning barvaqt oldini olish yuzasidan takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tergov hibsxonasi, tartibot bo'limi, qo'riqlash, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, aqlli videokuzatuv, biometrik nazorat, xavfsizlik, favqulodda holat.

**INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE
ORGANIZATION OF GUARDING AND CONTROL IN THE REGIME
DEPARTMENT OF PRE-TRIAL DETENTION CENTERS**

Annotation: This article scientifically and practically analyzes the importance of improving the activities of the regime department of pre-trial detention centers (SIZO) and introducing modern digital technologies into the processes of guarding and ensuring the security of detained persons. Proposals have been developed for the early prevention of escapes, smuggling of prohibited items, and other emergencies through the use of "smart" video surveillance, biometric

identification, and artificial intelligence-based control systems to ensure compliance with the institution's internal rules.

Keywords: pre-trial detention center, regime department, guarding, digital technologies, artificial intelligence, smart video surveillance, biometric control, security, emergency situation.

ВНЕДРЕНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОРГАНИЗАЦИИ ОХРАНЫ И КОНТРОЛЯ В РЕЖИМНОМ ОТДЕЛЕ СЛЕДСТВЕННЫХ ИЗОЛЯТОРОВ

Аннотация: В данной статье научно-практически анализируется значимость совершенствования деятельности режимного отдела следственных изоляторов (СИЗО) и внедрения современных цифровых технологий в процессы охраны и обеспечения безопасности содержащихся лиц. Разработаны предложения по раннему предупреждению побегов, проноса запрещенных предметов и других чрезвычайных ситуаций за счет использования систем «умного» видеонаблюдения, биометрической идентификации и контроля на базе искусственного интеллекта для обеспечения соблюдения правил внутреннего распорядка учреждения.

Ключевые слова: следственный изолятор, режимный отдел, охрана, цифровые технологии, искусственный интеллект, умное видеонаблюдение, биометрический контроль, безопасность, чрезвычайная ситуация.

Jinoiy jazolarni ijro etish va qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash tizimida tergov hibsonalari (SIZO) o'ziga xos o'ta murakkab ijtimoiy-huquqiy maqomga ega. Zero, bu yerda saqlanayotgan shaxslarning aybi hali sud hukmi bilan to'liq tasdiqlanmagan bo'lsa-da, ularning ijtimoiy xavflilik darajasi yuqori bo'lishi mumkinligi xavfsizlik va qo'riqlash choralari eng yuqori darajada tashkil etishni taqozo qiladi. Tergov hibsonalarida ichki tartib-qoidalariga qat'iy rioya etilishini

ta'minlash, jinoyat ishi bo'yicha haqiqatni aniqlashga to'sqinlik qilish urinishlarining (masalan, sheriklar bilan yashirin aloqa o'rnatish) hamda qochish, guruhbozlik, taqiqlangan ashyolarni aylanmasi kabi holatlarning oldini olish bevosita tartibot bo'limi xodimlarining zimmasiga yuklatilgan.

Biroq, an'anaviy qo'riqlash va nazorat usullari (faqat inson resurslariga tayanish, postlarda jismoniy nazorat o'rnatish) zamonaviy tahdidlarga to'laqonli javob bera olmayotgani ko'zga tashlanmoqda. Inson omili mavjud joyda har doim toliqish, diqqatning susayishi, qoidabuzarlikni sezmay qolish yoki korrupsion xavf (taqiqlangan ashyolarni olib kirishga ko'maklashish) ehtimoli saqlanib qoladi. Kriminolog va penitensiar tizim mutaxassislarining ta'kidlashicha, yopiq muassasalarda xavfsizlikni kafolatli ta'minlashning yagona yechimi – bu tartibot va qo'riqlash jarayonlarini to'liq raqamlashtirish hamda sun'iy intellekt elementlariga ega bo'lgan apparat-dasturiy majmualarni keng joriy etishdir [1].

Tergov hibsonalarining tartibot bo'limi faoliyatini raqamlashtirishdagi eng ustuvor yo'nalish – bu "aqlli" (smart) videokuzatuv tizimlarini o'rnatish hisoblanadi. Oddiy kameralardan farqli o'laroq, sun'iy intellektga ulangan kameralar tasvirni shunchaki yozib olmaydi, balki uni avtomatik tarzda tahlil qiladi. Agar kameraning ko'rish hududida (kamera kameralarida, yo'laklarda yoki sayr qilish hovlilarida) mahbuslar o'rtasida to'satdan tajovuzkor harakatlar (mushtlashuv), noan'anaviy to'planish yoki o'z joniga qasd qilishga urinish kabi shubhali xatti-harakatlar kuzatilsa, tizim avtomatik ravishda tartibot bo'limining markaziy pultiga "qizil signal" yuboradi [2]. Ushbu texnologiya xodimlarga favqulodda holat o'zining eng yuqori cho'qqisiga chiqmasdan turib, unga soniyalar ichida aralashish va barvaqt chek qo'yish imkonini beradi.

Shuningdek, tergov hibsonalarining ruxsat berish va o'tkazish punktlarida (shlyuzlarda) biometrik nazorat tizimlarini (Face ID, barmoq izi va ko'z to'r parda skanerlari) joriy etish xavfsizlikning muhim omilidir. Bu tizim mahbuslarni

kamerasidan tergov xonalariga, advokat bilan uchrashuvga yoki tibbiy ko'rikka olib chiqish jarayonida ularning harakatlanish trayektoriyasini qat'iy cheklaydi va adashish yoxud qochish imkoniyatini nolga tushiradi. Eshiklar va panjaralar faqatgina maxsus ruxsat etilgan xodimning biometrik ma'lumoti tasdiqlangandagina avtomat ravishda ochilishi tartibotning buzilmasligini kafolatlaydi.

Yana bir dolzarb masala – bu tergov hibsxonalariga taqiqlangan ashyolar (uyali aloqa vositalari, sovuq qurol, giyohvandlik vositalari) olib kirilishining oldini olishdir. An'anaviy tintuv usullari har doim ham kutilgan natijani bermaydi, ayniqsa ashyolar inson tanasining ichki qismlariga yashirilgan bo'lsa. Tadqiqotchilar ta'kidlaganidek, tartibot bo'limi postlarida rentgen-skanerlar va millimetrli to'lqinli tana skanerlarining (millimeter-wave body scanners) o'rnatilishi muassasa ichkarisiga noqonuniy narsalarning o'tish yo'llarini mutlaqo to'sib qo'yadi [3]. Ushbu qurilmalar shaxsning sog'lig'iga zarar yetkazmagan holda, kiyim ostida yoki tana ichida yashirilgan har qanday yot jismni 3D formatda aniqlab beradi va korrupsion xavflarning (xodimning ko'z yumishi) oldini oladi.

Shuningdek, tergov hibsxonasi perimetrini (tashqi va ichki devorlar atrofini) qo'riqlash tizimida ham raqamli transformatsiya zaruriyati mavjud. Xususan, qochish holatlari yoki tashqaridan taqiqlangan ashyolarni uloqtirish (tashlab o'tish) kabi huquqbuzarliklarni barvaqt aniqlash uchun tashqi perimetrdan harakat datchiklari (sensorlari) bilan integratsiya qilingan, tungi ko'rish (teplovizor) xususiyatiga ega dronlardan (UAV) foydalanish yuqori samara beradi. Muassasa hududida mahbuslarning harakatlanishini nazorat qilish uchun ularga RFID (Radio Frequency Identification) chipli elektron bilaguzuklar taqish amaliyotini joriy etish – har bir shaxsning aynan qayerda ekanligini markazlashgan serverda soniyalama-soniya kuzatib borish imkonini yaratadi [4].

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, tergov hibsxonalarida tartibot va qo'riqlashni tashkil etish jarayonlarini faqatgina inson omiliga tayanib boshqarish davri o'z nihoyasiga yetmoqda. Muassasa xavfsizligini ta'minlashni zamonaviy bosqichga olib chiqish uchun quyidagi tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

Birinchidan, barcha tergov hibsxonalarida tartibot bo'limlarining markaziy boshqaruv pultlarini sun'iy intellektga ulangan "Aqlli videokuzatuv" (Smart CCTV) va yuzni tanish (Face ID) tizimlari bilan to'liq jihozlash hamda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan janjal yoki tartibsizliklarni algoritmik tahlil orqali oldindan aniqlash dasturlarini ishga tushirish;

Ikkinchidan, muassasaga kirish-chiqish nazorat-o'tkazish punktlarida mahbuslar, xodimlar va tashrif buyuruvchilarni (advokatlar, qarindoshlar) tekshirish jarayonini inson aralashuvisiz amalga oshiruvchi innovatsion tana va yuk skanerlari (body scanners) bilan ta'minlashni bosqichma-bosqich 100 foizga yetkazish;

Uchinchidan, tartibot va qo'riqlash xodimlarining raqamli texnologiyalar hamda axborot xavfsizligi bo'yicha savodxonligini oshirish maqsadida maxsus o'quv kurslarini tashkil etish, yangi tizimlarni ishlatish va kiberhujumlardan himoyalanih ko'nikmalarini shakllantirish.

Ushbu raqamli chora-tadbirlarning amaliyotga tatbiq etilishi tergov hibsxonalarida saqlanayotgan shaxslarning, muassasa xodimlarining hayoti va sog'lig'ini ishonchli himoya qilishga, jinoyatchilikning oldini olishga hamda penitensiar tizimning xalqaro standartlarga to'la mos kelishiga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Турсунов А. А. Тергов хибсхоналарида хавфсизликни таъминлашнинг рақамли истиқболлари: сунъий интеллект ва назорат // Пенитенциар тизим ва ҳуқуқ. – Тошкент, 2022. – № 3. – Б. 45-52.

2. Қосимов Ф. Т. Ёпиқ муассасаларда видеокузатув тизимларининг криминологик аҳамияти: назария ва амалиёт // Ҳуқукни муҳофаза қилиш фаолияти ахборотномаси. – 2023. – № 1. – Б. 34-41.
3. Холматова С. Р. Жазони ижро этиш тизимида биометрик идентификация ва рақамли назорат технологиялари // Рақамли криминалистика ва хавфсизлик. – Тошкент, 2022. – № 4. – Б. 77-84.
4. Назаров У. А. Тергов ҳибсхоналари тартиботини таъминлашда инновацион ёндашувлар: RFID технологиялари ва дронлар амалиёти // Замонавий юриспруденция. – 2021. – № 5. – Б. 112-118.
5. Бобоев Ш. Х. Пенитенциар муассасаларда тақиқланган ашёлар айланмасига қарши курашишда замонавий техник воситалардан фойдаланиш // Давлат ва жамият хавфсизлиги. – Тошкент: ИИВ Академияси, 2023. – № 2. – Б. 22-29.

